

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 227/06-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. septembra 2007 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta o sťažnosti J. J., Ž., zastúpeného advokátom JUDr. J. S., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 47/96 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. J. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 47/96 porušené boli.

2. J. J. priznáva finančné zadostučinenie v sume 60 000 Sk (slovom šesťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Žilina je povinný uhradiť J. J. trovy právneho zastúpenia v celkovej sume 6 888 Sk (slovom šesťtisícosemstoosemdesiatosem slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. J. S., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. marca 2006 doručená sťažnosť J. J. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 47/96.

Sťažovateľ uviedol, že konanie, v ktorom vystupuje ako odporca v prvom rade, začalo 17. januára 1996 na základe návrhu na vrátenie peňažnej sumy z dôvodu pôžičky. Okresný súd podľa neho okresný súd vo veci nekonal od 7. septembra 1998 takmer až do podania sťažnosti ústavnému súdu, a preto žiadal, aby ústavný súd vyslovil, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 47/96 došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a prikázal okresnému súdu vo veci konať.

Zároveň sa domáhal priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 60 000 Sk a úhrady trov právneho zastúpenia.

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. III. ÚS 227/06-15 z 11. júla 2006 ju prijal na ďalšie konanie. Na výzvu ústavného súdu účastníci konania

oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Preto ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania.

V tejto veci pôvodne prijímal sťažnosť III. senát ústavného súdu, pretože v roku 2006 v súlade s rozvrhom práce na tento rok bol sudca spravodajca Eduard Bárány členom III. senátu ústavného súdu. Po zmene rozvrhu práce na rok 2007 a ukončení funkčného obdobia sudcu spravodajcu bola vec pridelená sudcovi spravodajcovi Sergejovi Kohutovi, ktorý je členom II. senátu ústavného súdu, a z tohto dôvodu sa táto vec prerokovala a rozhodla vo veci samej v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

Podpredseda okresného súdu vo vyjadrení k sťažnosti doručenom ústavnému súdu 28. mája 2007 okrem prehľadu úkonov v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 47/96 a predloženia príslušného spisu uviedol: *„K preťahom v konaní došlo najmä v období rokov 1998 až 2003 z dôvodu neúmerneho zaťaženia sudcov tunajšieho súdu, kedy nebolo možné konať bez preťahov vo všetkých právnych veciach pridelených jednotlivým sudcom. Po stabilizácii personálnej situácie Okresného súdu Žilina bola vec pridelená súčasnej zákonnej sudkyňi, ktorá vec prevzala vo februári 2005. Sudkyňa po naštudovaní veci na pojednávaní dňa 3. 5. 2006 vo veci rozhodla rozsudkom. Tento rozsudok bol rozsudkom Krajského súdu Žilina zo dňa 22. 11. 2006 potvrdený. Možno preto konštatovať, že vec je v súčasnej dobe skončená s tým, že sa čaká na návrat doručeníek od účastníkov konania, aby na rozhodnutí Krajského súdu v Žiline mohla byť vyznačená právoplatnosť.“*

Z týchto podkladov ústavný súd zistil nasledovný priebeh konania:

Konanie vedené okresným súdom sa začalo 17. januára 1996 doručením návrhu Ing. Ľ. M. (ďalej len „navrhovateľ“) proti sťažovateľovi (odporca v prvom rade) a jeho manželke (odporkyňa v druhom rade) na vrátenie peňažnej sumy z dôvodu pôžičky. Po výzve okresného súdu na zaplatenie súdneho poplatku a vyjadrení sťažovateľa k návrhu sa prvé pojednávanie uskutočnilo 7. októbra 1996. Ďalšie pojednávania sa konali

4. novembra, 15. novembra a 9. decembra 1996. Na poslednom pojednávaní bol vyhlásený rozsudok, ktorým okresný súd návrh navrhovateľa zamietol.

Na základe podaného odvolania Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) 11. apríla 1997 rozsudok okresného súdu zrušil z dôvodu nedostatočne zisteného skutkového stavu a vec mu vrátil na ďalšie konanie 7. augusta 1997. Pojednávanie, na ktorom okresný súd vykonal dokazovanie a pripustil i úpravu žalobného návrhu, sa konalo 13. júla 1998, a ďalšie pojednávanie bolo 7. septembra 1998. Toto pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom predloženia listinného dokladu sťažovateľom.

Od októbra 2002 až do januára 2003 dvoma výzvami okresný súd zisťoval údaje o sťažovateľovi na Okresnom úrade v Ž., v apríli 2003 zisťoval kurz nemeckej marky prostredníctvom pobočky Národnej banky Slovenska v Ž. a 16. apríla 2003 určil termín pojednávania na 20. máj 2003, ktoré bolo odročené na neurčito.

V auguste 2003 okresný súd vyzval právnych zástupcov účastníkov, aby oznámili, či navrhujú vykonať ďalšie dokazovanie, a v apríli 2004 zisťoval údaje o vlastníctve nehnuteľnosti navrhovateľa na Katastrálnom úrade v Ž.

Dňa 7. októbra 2005 vyzval okresný súd navrhovateľa na odstránenie nedostatkov podania a 21. októbra 2005 navrhovateľ doručil okresnému súdu „*úpravu petitu návrhu*“. Dňa 8. novembra 2005 a 13. decembra 2005 okresný súd opätovne vyzval navrhovateľa, aby oznámil, či trvá na svojom návrhu petitu z júla 1998.

Dňa 13. februára 2006 okresný súd konanie v časti zastavil a na pojednávaní 3. mája 2006 vyhlásil rozsudok, ktorým návrh navrhovateľa zamietol. Dňa 21. júna 2006 navrhovateľ podal proti rozsudku odvolanie, v dôsledku čoho bol spis predložený krajskému súdu, ktorý 22. novembra 2006 rozsudok okresného súdu potvrdil a spis mu vrátil 15. mája 2007. V súčasnosti sa rozsudok doručuje účastníkom konania.

II.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (II. ÚS 61/98). Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. Tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným rozhodnutím alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (II. ÚS 219/04).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 813/00, III. ÚS 111/02) zohľadňuje tri kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

1. Podľa názoru ústavného súdu z predloženého spisu nevyplývajú také skutočnosti, ktoré by odôvodňovali právnu a skutkovú zložitosť veci, a tým by opodstatňovali celkovú dĺžku namietaného konania. Ani okresný súd vo svojom vyjadrení nenamietal, že v predmetnom konaní išlo o zložitú vec.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa, ktorý v konaní vystupuje ako odporca v prvom rade, ústavný súd zo spisového materiálu nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by

odôvodňovali, že sa podieľal na zbytočných priet'ahoch v konaní, a ani okresný súd vo svojom vyjadrení k s'ťažnosti nemal k správaniu s'ťažovateľa námietky.

3. V rámci tretieho kritéria ústavný súd hodnotil postup okresného súdu, pričom vychádzal zo svojej judikatúry, podľa ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou príslušného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie k odstráneniu právnej neistoty účastníka konania (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04), a teda úkony okresného súdu neposudzoval z hľadiska ich množstva, ale aj efektívnosti pre rozhodnutie vo veci.

Z tohto pohľadu ústavný súd konštatoval, že i keď okresný súd vo veci spočiatku konal a vo veci meritórne rozhodol už v decembri 1996, odvolací súd jeho rozsudok zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie s tým, že mu vytkol nedostatočné zistenie skutkového stavu veci.

Ústavný súd tiež zistil, že okresný súd bol nečinný od 7. septembra 1998, keď odročil pojednávanie na neurčito za účelom predloženia listinného dokladu, až do mája 2003, keď odročil pojednávanie na neurčito, a jeho nečinnosť pokračovala aj potom, pretože až 7. októbra 2005 vyzval navrhovateľa na odstránenie nedostatkov podania (v tomto čase iné jednoduché úkony okresného súdu nesmerovali k odstráneniu stavu právnej neistoty s'ťažovateľa). Priet'ahy od roku 1998 do roku 2003 priznal aj okresný súd vo svojom vyjadrení k s'ťažnosti.

Vychádzajúc z uvedených skutočností a s prihliadnutím na celkovú dĺžku konania ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd v namietanom konaní svojím postupom spôsobil zbytočné priet'ahy v konaní a porušenie základného práva s'ťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Keďže okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 47/96 rozhodol 3. mája 2006 rozsudkom, ktorý bol potvrdený odvolacím súdom v novembri 2006, ústavný súd aj na základe úpravy petitu právnym zástupcom sťažovateľa doručenej mu 14. decembra 2006, neprikázal okresnému súdu v tejto veci v ďalšom období konať bez zbytočných prietahov.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ žiadal, aby mu v dôsledku nečinnosti okresného súdu bolo priznané finančné zadosťučinenie 60 000 Sk, pretože „*Porušovanie mojich ľudských práv navodzuje stav právnej neistoty, takisto negatívne vplýva na môj psychický stav...*“.

Pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia ústavný súd zohľadnil celkový priebeh konania, jeho doterajšiu dĺžku a ďalšie okolnosti prípadu a dospel k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia 60 000 Sk (slovom šesťdesiat tisíc slovenských korún) sťažovateľovi primerané konkrétnym okolnostiam prípadu.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. J. S., ktorý ich požadoval, ale presne nevyčíslil.

Pri určení výšky náhrady trov vychádzal ústavný súd z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2005, ktorá bola 16 381 Sk, a z toho, že za jeden úkon vykonaný v roku 2006 patrí odmena pre sťažovateľa v sume 2 730 Sk a k tomu dvojnásobok režijného paušálu po 164 Sk. Podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov bola priznaná náhrada trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2006 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti ústavnému súdu). Aj keď advokát nepredložil ústavnému súdu osvedčenie, že je platcom DPH, ústavný súd zistil túto skutočnosť zo súdneho spisu okresného súdu, preto mu k odmene priznal aj 19 % DPH, teda sumu 1 099,72 Sk. Trovy právneho zastúpenia sťažovateľa po zaokrúhlení predstavujú celkovú sumu 6 888 Sk.

Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku) podľa výroku rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. septembra 2007